

РЕШЕНИЕ

№ 132

гр. София, 18 март 2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и осми февруари две хиляди двадесет и пета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: МАЯ ЦОНЕВА

ЧЛЕНОВЕ: НИКОЛАЙ ДЖУРКОВСКИ

ВЛАДИМИР АСТАРДЖИЕВ

при секретаря Илияна Петкова

и в присъствието на прокурора Сийка Милева

като изслуша докладваното от съдия Джурковски наказателно дело № 1131/2024 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Настоящото производство пред ВКС е образувано на основание чл. 346, т. 1 от НПК по касационен протест на прокурор при АП -гр.Бургас и по касационна жалба на частния обвинител и граждански ищец А. М. М., подадена чрез упълномощения му повереник адв. А. Я., срещу решение № 81 от 26.07.2024 г. на Апелативен съд – Бургас, постановено по ВНОХД № 155/2023 г. по описа на същия съд.

В протеста са релевирани цифрово и текстово касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК. Сочи се, че въззивната инстанция е допуснала съществени нарушения на процесуалните правила на чл. 14 и чл. 107 НПК при осъществяване на дейността по установяване, проверка и оценка на релевантните факти, което е довело до нарушаване на закона. Претенцията за допуснати съществени процесуални нарушения се обосновава също с отказа да бъдат кредитирани изготвени ВДС от приложени спрямо свидетелите К. и Ж. СРС, както и с наличието на противоречия в мотивите на въззивното решение. Неправилното приложение на материалния закон се основава на изразено несъгласие с изводите на въззивния съд за обективна и субективна несъставомерност на инкриминираните действия на подсъдимите по предявената им правна квалификация по чл.213а НК и на твърдения, че тези изводи са неправилни и незаконосъобразни. С протеста се отправя молба да бъде прието, че дори в установената от АС-Бургас фактическа обстановка се съдържа описание на признаците на виновно извършено от двамата подсъдими престъпление по чл.213а НК, като в тази връзка се застъпва становище, че подсъдимите са се защитавали по фактите, поради което няма пречка да бъдат осъдени за същото, еднакво или по-леко наказуемо престъпление в случай, че следва от диспозитивите да отпадне на кого е следвало да се платят процесните парични суми. Формулирано е искане ВКС да образува касационно производство и да упражни правомощието си по чл. 354, ал. 5, изр. второ, вр. чл. 336, ал.1,т. 2, вр. чл. 334, т.2 НПК, като отмени атакуваното решение на Апелативен съд-Бургас, с което е потвърдена присъда № 66/18.10.2019 г., постановена по НОХД №733/2017 г. по описа на Окръжен съд - Варна, и признае

подсъдимите В. Н. М. и К. Ж. К. за виновни за това, че за времето от 09.10.2014 г. до 16.11.2014 г. в [населено място], с цел да принудят другото - А. М. М. да поеме имуществено задължение - да заплаща ежемесечно парична сума в размер на 10000 лева, го заплашили с увреждане на имущество - разрушаване на стопанисваното от него заведение /наименование/ - [населено място] и с друго противозаконно действие с тежки последици за него - създаване на пречки и преустановяване на търговската дейност на заведение /наименование/ - [населено място], като деянието е придружено с унищожаване и повреждане на имущество, собственост на /наименование/ ООД, с управител А. М. М., извършено е от две лица - К. Ж. К. и В. Н. М., и са причинени значителни вреди в размер на 14 838,37 лева - престъпление по чл. 213а, ал.3, т.2, вр. ал.2, т.3, предл. 2 и предл. 3 и т.4, вр. ал.1 от НК, като им наложи справедливи наказания - лишаване от свобода за срок от 4 години и 8 000 лева глоба за подс. М.; и лишаване от свобода за срок от 3 години и 6 месеца и 6000 лева глоба за подс. К., както и да им възложи направените по делото разноски.

В жалбата на частния обвинител и граждански ищец А. М. М., подадена чрез упълномощения му повереник адв. А. Я., е заявено основанието по чл. 348, ал. 1, т. 1 от НПК – че при потвърждаването на оправдаването и на двамата подсъдими е допуснато нарушаване на материалния закон. В подкрепа на това оплакване, на първо място, се сочи, че при приетата в атакуваното решение фактическа обстановка относно извършеното от подсъдимия М. въззивният съд е направил неправилния правен извод за несъставомерност на неговата дейност. Претендира се, че предвид възприетите фактически положения са налице всички обективни и субективни признаци на изнудване по чл. 213а от НК с квалифициращия белег „причиняване на значителни имуществени вреди“ - престъпление по чл. 213а ал. 3 т. 2 вр. ал. 1 от НК и че с оглед на това въззивният съд е следвало да признае подсъдимия М. за виновен в извършване на деяние по този престъпни състав. Развиват се подробни аргументи относно наличието на всички обективни и субективни признаци, обосноваващи така претендираната правна квалификация на деянието на подсъдимия М.. Алтернативно се поддържа тезата, че дори и да се приеме, че деянието на подс. М. не може да бъде квалифицирано като изнудване по чл. 213а от НК с допълнителния квалифициращ белег „причиняване на значителни имуществени вреди“ - престъпление по чл. 213а ал. 3 т. 2 вр. ал. 1 от НК, са налице категорични аргументи за изпълване поне на основния състав на изнудване по чл. 213а НК – този по ал.1. В тази връзка се настоява, че от приетата от въззивния съд фактическа обстановка несъмнено следва извод, че са осъществени всички признаци на основния състав на престъплението - и отправянето на словесна заплаха спрямо пострадалия с увреждане на имущество (разрушаване на стопанисваното от него заведение) и друго противозаконно действие с тежки последици за него (създаване на пречки и преустановяване на търговската дейност на заведението); и довеждане до знанието на пострадалия какво се иска от него (да плаща на М. ежемесечно сумата от 10 000 лв.); и прекия умисъл и специалната цел - да принуди пострадалия да поеме имущественото задължение. Относно материалноправната оценка на поведението на подсъдимия М. като следваща алтернатива се застъпва тезата, че съдът би трябвало да изследва и дали приетите за установени факти по увреждане на чуждото имущество съставляват друго престъпление, а именно – такова по чл. 216 ал. 1 от НК или чл. 216 ал. 5 т. 2 вр. ал. 1 от НК, което е съставна част на квалифицираното изнудване по предявеното на М. обвинение. Счита се, че в случая не би имало пречка той да бъде осъден по предявените му факти и в тази част, дори и да се приеме, че не са елемент от изнудването. Изложени са подробни съображения в подкрепа на оплакването за нарушаване на материалния закон и при потвърждаване на оправдаването на

подсъдимата К., свеждащи се до следното: че при приетата в атакуваното решение фактическа обстановка относно извършеното от подсъдимата К., въззивният съд е направил неправилния правен извод за цялостна несъставомерност и на нейната дейност; че съставът на АС-Бургас въобще не е изследвал възможността установените от него факти да бъдат подведени под друга правна норма от Особената част на НК, макар и да не съставляват изнудване; че установените конкретни нейни действия са в пряка причинна връзка с настъпилите значителни имуществени вреди, които се изразяват в стойността на бракуваните стоки на търговския обект вследствие на спряното електрическо захранване; екарисаж; първо демонтаж и впоследствие разрушаване на конструкцията пред заведението, констатирани по размер чрез съответни експертизи, както и че от субективна страна тези нейни действия са били извършени със съзнанието, че унищожава или поврежда чуждо имущество противно на закона. Претендира се, че вредоносните действия на подс. К. изцяло покриват признаците на състава на престъплението по чл. 216 ал. 5 т. 2 вр. ал. 1 от НК или, в случай на констатация поради някаква причина, че част от вредите трябва да бъдат изключени и това променя заключението за „значителността“ на вредите, на престъплението по чл. 216 ал. 1 от НК. Сочи се, че тези инкриминирани в обвинението действия са съставна част на квалифицираното изнудване по предявеното на К. обвинение, поради което не би имало законова пречка да бъде осъдена за еднакво или по-леко наказуемо престъпление по предявените ѝ факти в тази част. Относно гражданската част на атакуваното решение са изложени доводи, че неправилното оправдаване на подсъдимия М. по повдигнатото му обвинение за квалифицирано изнудване е довело и до неправилно отхвърляне на предявения от А. М. граждански иск срещу М. за претърпените от деянието неимуществени вреди. Застъпва се становище, че искът е доказан по основание и че затова следва да бъде уважен за размера от 30 000 лв. срещу подсъдимия М., за какъвто размер е бил уважен с втората осъдителна присъда на АС-Варна по ВНОХД 271/2021 г. по описа на АС-Варна. Отправено е искане ВКС да упражни правомощието си по чл. 354 ал. 5 изр. 2 вр. чл. 336 ал. 1 т. 2 вр. чл. 334 т. 2 от НПК, като отмени обжалваното решение на АС-Бургас, с което е потвърдена оправдателна присъда № 66/18.10.2019 г. по НОХД № 733/2017 г. на ОС-Варна, и да постанови нова присъда, с която в условията на алтернативност да признае:

1. подсъдимия В. Н. М. за виновен в извършване на престъпление по чл. 213а ал. 3 т. 2 вр. ал. 1 от НК, като му наложи справедливо наказание лишаване от свобода за срок от 4 години и 8 000 лева глоба; или за виновен в извършване на престъпление по чл. 213а ал. 2 т. 3 вр. ал. 1 от НК; или за виновен в извършване на престъпление по чл. 213а ал. 1 от НК и на престъпление по чл. 216 ал. 5 т. 2 вр. ал. 1 от НК; или за виновен в извършване на престъпление по чл. 213а ал. 1 от НК и на престъпление по чл. 216 ал.1 от НК.

2. подсъдимата К. Ж. К. за виновна в извършване на престъпление по чл. 216 ал. 5 т. 2 вр. ал. 1 от НК, като ѝ наложи справедливо наказание лишаване от свобода с отложено изпълнение; или за виновна в извършване на престъпление по чл. 216 ал.1 от НК.

3. да уважи предявения граждански иск срещу В. Н. М. за размера от 30 000 лв., представляващ обезщетение за претърпените от А. М. М. неимуществени вреди в резултат на престъплението, ведно със законната лихва от датата на деянието.

4. да присъди на частния обвинител и граждански ищец М. разносните по делото, включително и за адвокатска защита.

В срока по чл.351 ал.4 НПК срещу касационния протест е постъпило писмено възражение от защитниците на подсъдимия М. адв. И. Л. и адв. М. Р., в

което са развити подробни съображения по всяко едно от заявените оплаквания. Изтъква се, че касационният протест съдържа почти буквален препис на допълнението към въззивния протест и че направените в него (в касационния протест) оплаквания по раздел III, т.1-8 поради това, че са за необоснованост на атакувания съдебен акт и почиват на предположения, не подлежат на касационна проверка. Заявява се, че в тези части от касационния протест се правят възражения относно фактите, които въззивният съд е приел за установени, без да са посочени допуснати съществени нарушения на процесуалните правила при формиране на вътрешното убеждение на съда относно фактите, въз основа на които е потвърдена оправдателната присъда. В тази връзка се акцентира, че нито едно от тези оплаквания не засяга правото на прокуратурата да докаже обвинението. Относно възражението на стр.12-13 от протеста за наличие на противоречие в мотивите на въззивния съд се сочи, че същото не е подкрепено с никакви конкретни основания, поради което не може да бъде обсъждано. Конкретни доводи са развити и срещу оплакването за неправилно приложение на закона. Подробно е аргументирана и застъпената от защитниците теза, че освен всичко изложено в случая е и недопустимо подсъдимите да бъдат признати за виновни по обвинението така, както то е описано и формулирано в касационния протест, тъй като такова обвинение не им е предявено с обвинителния акт и тази формулировка съществено изменя предявените с обвинителния акт обстоятелства, а те не могат да бъдат признати за виновни по непредявено им обвинение. Соци се от защитниците, че след като при постановяване на въззивното решение не са допуснати нарушения по чл. 348 ал.1 т.1 и т.2 НПК, не са налице основания ВКС да упражни правомощия на въззивната инстанция по смисъла на чл. 354 ал.5 изр.2 НПК. Настоява се касационният протест да бъде оставен без уважение, а въззивното решение потвърдено, тъй като при постановяването му не са допуснати нарушения на процесуалните правила, накърняващи правото на прокурора да докаже обвинението, и тъй като правилно е приложен материалния закон.

В постъпилото в срока по чл. 351 ал.4 НПК писмено възражение от защитника на подсъдимата К. адв. Д. Д. срещу касационния протест се заявява становище, че последният е неоснователен, тъй като с атакуваното решение нито е допуснато съществено нарушение на процесуалните правила, нито пък е приложен неправилно материалния закон. Като неоснователна е определена заявената в протеста претенция, че поведението на подсъдимата К. би следвало поне да се коментира от гледна точка наличието на форма на съучастие в качеството ѝ на помагач. В тази връзка се изтъква, че в протеста не се посочват никакви действия, улесняващи предстоящото престъпление, нито пък обещания за оказване на някаква помощ след него, при това със съзнанието, че се касае за престъпление. Към касационната инстанция се отправя молба да остави без уважение протеста и да потвърди решението на АС-Бургас.

В срока по чл.351 ал.4 НПК срещу жалбата на частния обвинител и граждански ищец А. М. е постъпило писмено възражение от защитниците на подсъдимия В. М. адв. И. Л. и адв. М. Р., в което се оспорва нейната основателност и се излагат подробни съображения във всеки един аспект на заявеното оплакване за допуснато нарушение на материалния закон. По повод искането на частния обвинител да бъде отменено въззивното решение и всеки един от подсъдимите да бъде признат за виновен в извършването на деяние по алтернативно предложени правни квалификации на престъпления по НК се застъпва позиция, че разнообразието от предложени правни квалификации пречи да се установи какво престъпление според частния обвинител е извършено, от кого и с какви действия са причинени значителните имуществени вреди, кой е неправилно приложеният

материален закон и кой закон следва да се приложи. Сочи се, че така формулирано, искането на частния обвинител не отговаря на условието, че осъждане може да се постанови само при „съответна“ жалба на частния обвинител, доколкото в случая изборът на правна квалификация се възлага на съда.

В съдебното заседание пред ВКС представителят на ВКП поддържа касационния протест на прокурора при АП - Бургас срещу решението на АС - Бургас по ВНОХД № 155/2023 г. Счита, че това решение е постановено при съществено нарушение на процесуалните правила и нарушение на материалния закон, като в подкрепа на така заявените касационни основания се излагат изтъкнатите вече в протеста съображения. Намира за основателна касационната жалба на частния обвинител и граждански ищец А. М., поради което пледира да бъде уважена.

Повереникът на частния обвинител и граждански ищец А. М. адв. А. Я. поддържа подадената касационна жалба срещу въззивното решение по изложените в нея подробни аргументи, които в тяхната цялост отново се поставят на вниманието на ВКС. Повереникът напълно поддържа и формулираните в жалбата искания как да бъде финализирано настоящото касационно производство. Взема становище и по писменото възражение на двамата защитници на подсъдимия М., като оспорва изложените в него доводи.

Частният обвинител и граждански ищец А. М. се съгласява с казаното от повереника му и напълно го подкрепя.

Защитниците на подсъдимия В. М. адв. И. Л. и адв. М. Р. оспорват касационния протест и касационната жалба на частния обвинител и граждански ищец А. М. по изложените в подадените писмени възражения аргументи, които се огласяват и в съдебното заседание. Считат, че не са допуснати съществени процесуални нарушения при формиране на вътрешното убеждение и че съобразно фактите, които са приети за установени, материалният закон е приложен правилно. Молят касационният протест и касационната жалба да бъдат приети за неоснователни и да бъде потвърдено атакуваното решение на АС-Бургас.

Подсъдимият В. М. не се явява в заседанието пред ВКС и не заявява лично становище.

Подсъдимата К. К. и защитникът ѝ адв. Д. Д. също не се явяват в заседанието пред касационната инстанция и не вземат становище.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД, след като обсъди изложените в протеста и в жалбата доводи в подкрепа на релевираните оплаквания, постъпилите срещу тях писмени възражения, както и заявените в съдебно заседание становища на явилите се страни и като извърши проверка на атакувания въззивен съдебен акт в рамките на правомощията си, установи следното:

I.Производството пред първата съдебна инстанция (Окръжен съд-Варна) е образувано по обвинителен акт, изготвен от прокурор при ОП-Варна, с който на подсъдимия В. Н. М. е повдигнато обвинение за извършени престъпления по чл. 131 ал.1 т.1 вр. чл. 130 ал.2 от НК и по чл.213а, ал.3, т.2 вр. ал.2, т.3, предл. 2 и предл. 3 и т.4 вр. ал.1 от НК, а на подсъдимата К. Ж. К. - за извършено престъпление по чл.213а, ал.3, т.2 вр. ал.2, т.3, предл. 2 и предл. 3 и т.4 вр. ал.1 от НК.

По отношение повдигнатото на подс. М. обвинение за престъпление по чл.131, ал.1, т.1 вр. чл.130, ал.2 от НК, изразяващо се в нанесена на 15.10.2014 г. лека телесна повреда на св. К. К. в качеството му на длъжностно лице - общински съветник в Общински съвет Варна при изпълнение на функциите му, наказателното производство е прекратено с определение на ОС-Варна, постановено в съдебно заседание на 03.06.2019 г. по НОХД № 733/2017 г., поради изтичане на

абсолютната погасителна давност на 15.04.2019 г. и заявено искане на подсъдимия в тази насока. Определението за прекратяване на наказателното производство в тази част е влязло в сила на 19.06.2019 г.

С присъда № 66 от 18.10.2019 г. на Окръжен съд - Варна, постановена по НОХД № 733/2017 г. по описа на същия съд, подсъдимият В. Н. М. е признат за невинен в това, че за времето от 09.10.2014 г. до 16.11.2014 г. в [населено място], с цел да принуди другото - А. М. М. да поеме имуществено задължение - да му заплаща ежемесечно парична сума в размер на 10000 /десет хиляди/ лева, го заплашил с увреждане на имущество - разрушаване на стопанисваното от него заведение /наименование/ -/населено място/ и с друго противозаконно действие с тежки последици за него - създаване на пречки и преустановяване на търговската дейност на заведение/наименование/ -/населено място/ като деянието е придружено с унищожаване и повреждане на имущество, собственост на /наименование/ ООД., с управител А. М. М., извършено е от две лица - К. Ж. К. и В. Н. М. и са причинени значителни вреди в размер на 14838,37 лева и на основание чл.304 от НПК е оправдан по обвинението за извършено престъпление по чл.213а, ал.3, т.2 вр. ал.2, т.3, предл. 2 и предл. 3 и т.4 вр. ал.1 от НК.

Със същата присъда подсъдимата К. Ж. К. е призната за невинна в това, че за времето от 09.10.2014 г. до 16.11.2014 г. в [населено място], с цел да принуди другото - А. М. М. да поеме имуществено задължение - да ѝ заплаща ежемесечно парична сума в размер на 10000 /десет хиляди/ лева, го заплашила с увреждане на имущество - разрушаване на стопанисваното от него заведение /наименование/ - /населено място/ и с друго противозаконно действие с тежки последици за него - създаване на пречки и преустановяване на търговската дейност на заведение /наименование/ -/населено място/, като деянието е придружено с унищожаване и повреждане на имущество, собственост на /наименование/ ООД., с управител А. М. М., извършено е от две лица - К. Ж. К. и В. Н. М. и са причинени значителни вреди в размер на 14838,37 лева и на основание чл.304 от НПК е оправдана по обвинението за извършено престъпление по чл.213а, ал.3, т.2 вр. ал.2, т.3, предл. 2 и предл. 3 и т.4 вр. ал.1 от НК.

С посочената присъда на Окръжен съд - Варна е отхвърлен предявеният от А. М. М. граждански иск срещу подсъдимите В. Н. М. и К. Ж. К. за солидарно заплащане на сумата от 40000 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, ведно със законната лихва от датата на деянието до окончателното ѝ изплащане. С тази присъда е отхвърлен и предявеният от /наименование/ ООД., представлявано от управителя А. М. М., граждански иск срещу подсъдимите В. Н. М. и К. Ж. К. за сумата от 14838,37 лева, представляваща обезщетение за претърпени имуществени вреди, ведно със законната лихва от датата на деянието до окончателното ѝ изплащане.

По въззивен протест на прокурор при Окръжна прокуратура-Варна и по въззивна жалба на повереника на гражданския ищец и частен обвинител А. М. пред Апелативен съд-Варна е образувано внохд № 74/2020 г., приключило с нова въззивна присъда № 260000 от 14.09.2020 г., с която първоинстанционната присъда е отменена частично, като подсъдимите М. и К. са признати за виновни в това, че за времето от 09.10.2014 г. до 16.11.2014 г. в [населено място] с цел да принудят другото - А. М. - да поеме имуществено задължение - да заплаща на подсъдимия М. ежемесечно парична сума в размер на 10000 лв., го заплашили с увреждане на имущество - разрушаване на стопанисваното от него заведение /наименование/ - /населено място/ и с друго противозаконно действие с тежки последици за него - създаване на пречки и преустановяване на търговската дейност на заведение /наименование/ -/населено място/, като деянието е придружено с унищожаване и

повреждане на имущество, собственост на /наименование/ ООД. с управител А. М., извършено е от две лица - В. М. и К. К. и са причинени значителни вреди в размер на 14838,37 лв., поради което и на основание чл.213а ал.3 т.2 във вр.с ал.2 т.3 пр.2 и пр.3 и т.4 във вр.с ал.1 във вр.с чл.55 ал.1 т.1 от НК са осъдени, както следва:

- подсъдимият М. на четири години лишаване от свобода при първоначален общ режим на изтърпяване на това наказание и глоба в размер на 8000 лв.;

- подсъдимата К. на три години и шест месеца лишаване от свобода при първоначален общ режим на изтърпяване на това наказание и глоба в размер на 6000 лв.

С въззивната присъда на основание чл.304 от НПК подсъдимата К. е оправдана по първоначално повдигнатото ѝ обвинение, а именно - целта на упражнената принуда да е била А. М. да поеме имуществено задължение към нея - да ѝ заплаща ежемесечно сумата от 10000 лв.

С въззивната присъда в тежест на подсъдимите са възложени направените по делото разноси, както и тези, сторени от частния обвинител и граждански ищец. В останалата част първоинстанционната присъда е потвърдена.

По жалби на защитниците на двамата подсъдими и на повереника на частния обвинител и граждански ищец А. М. е образувано касационно производство по н.д. 180/2021 г. по описа на ВКС, първо н.о, като с постановеното по това дело решение № 95 от 12.08.2021 г. е отменена изцяло въззивна присъда № 260000 от 14.09.2020 г. по внохд № 74/2020 г. на Апелативен съд-Варна и делото е върнато за ново разглеждане на същия съд от друг съдебен състав.

След връщане на делото от ВКС пред Апелативен съд-Варна е образувано внохд № 271/2021 г. По същото е постановена нова въззивна присъда № 2 от 10.03.2022 г., с която първоинстанционната присъда е отменена изцяло, като подсъдимите В. М. и К. К. са признати за виновни в това, че за времето от 09.10.2014 г. до 16.11.2014 г. в [населено място], с цел да принудят другото - А. М. - да поеме имуществено задължение - да заплаща на подсъдимия М. ежемесечно парична сума в размер на 10000 лв., го заплашили с увреждане на имущество - разрушаване на стопанисваното от него заведение /наименование/ -/населено място/ и с друго противозаконно действие с тежки последици за него - създаване на пречки и преустановяване на търговската дейност на заведение /наименование/ - /населено място/, като деянието е придружено с унищожаване и повреждане на имущество, собственост на /наименование/ ООД. с управител А. М., извършено е от две лица - В. М. и К. К. и са причинени значителни вреди в размер на 14 838,37 лв., поради което и на основание чл.213а ал.3 т.2 във вр.с ал.2 т.3 пр.2 и пр.3 и т.4 във вр.с ал.1 във вр.с чл.55 ал.1 т.1 от НК са осъдени, както следва:

- подсъдимият М. на четири години лишаване от свобода при първоначален общ режим на изтърпяване на това наказание и глоба в размер на 8000 лв.;

- подсъдимата К. на три години и шест месеца лишаване от свобода при първоначален общ режим на изтърпяване на това наказание и глоба в размер на 6000 лв.

Със същата въззивна присъда двамата подсъдими са осъдени солидарно да заплатят на А. М. сумата от 30000 лв. обезщетение за неимуществени вреди, като искът е отхвърлен до пълния му предявен размер от 40 000 лв. В тежест на подсъдимите са възложени направените по делото разноси, както и тези, сторени от частния обвинител и граждански ищец, като са осъдени да заплатят и д.т. върху уважената част на граждански иск в размер на 1200 лв.

По жалби на защитниците на двамата подсъдими пред ВКС е образувано касационно производство по н.д. 178/2023 г. по описа на съда, трето н.о, като с постановеното по това дело решение № 203 от 01.06.2023 г. е отменена изцяло

въззивна присъда № 2 от 10.03.2022 г., постановена по внохд № 271/2021 г. по описа на Апелативен съд-Варна, и делото е върнато за ново разглеждане на същия съд от друг съдебен състав.

След връщането на делото от ВКС всички останали съдии от Апелативен съд - Варна са се отвели от разглеждането му, поради което делото е изпратено на ВКС за определяне на друг, еднакъв по степен съд, който да го разгледа. С определение № 350/21.07.2023 г., постановено по ч.н.д. № 603/2023 г. по описа на ВКС, на основание чл.43, т.3 от НПК делото е изпратено за разглеждане на Апелативен съд - Бургас.

При третото въззивно разглеждане на делото - пред Апелативен съд-Бургас - е образувано внохд № 155/2023 г. Същото е приключило със сега атакуваното пред ВКС въззивно решение № 81 от 26.07.2024 г., с което първоинстанционната присъда е потвърдена изцяло.

II. По касационен протест на прокурор от АП-Бургас и касационна жалба на частния обвинител и граждански ищец А. М. срещу последното въззивно решение пред ВКС е образувано настоящото производство, което се явява трето по ред.

В случаите, когато делото се разглежда за трети път от върховната съдебна инстанция, се прилагат правилата на чл. 354, ал. 5 от НПК, съгласно които Върховният касационен съд решава делото, без да го връща за ново разглеждане, като има и правомощията на въззивна инстанция. Съобразно посочената процесуална норма при третото касационно производство ВКС е изправен пред две възможности – или да упражнява само касационни правомощия и да действа само като съд по правото, или в определени хипотези да встъпва в правомощията на въззивен съд, респ. да упражнява въззивни правомощия.

При трето разглеждане на делото ВКС може да упражни правомощията на въззивна инстанция, когато е необходимо: сам да допусне, събере и провери нови доказателства (за да осигури разкриването на обективната истина; за обективното, всестранно и пълно изследване на всички обстоятелства по делото), които да бъдат подложени на анализ ведно със събраните от предходните инстанции доказателства, респ. да направи собствен цялостен анализ на събрания от предходните инстанции доказателствен материал, без сам да допуска и събира такива, и в резултат на тази своя дейност (разгледана и в двата аспекта) да приеме нови фактически положения; да извърши собствена преценка за приложението на материалния закон, вкл. и въз основа на възприета за пръв път от него фактология, като оправдае осъден подсъдим извън случаите по чл. 354, ал. 1, т. 2, вр. с чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК или осъди оправдан подсъдим. Следователно въззивните правомощия на ВКС, предвидени като възможност в хипотезата на чл. 354, ал. 5, изр. 2 от НПК, се осъществяват само, когато се разкрият процесуални пороци в дейността на контролирания съд, довели до незаконосъобразна доказателствена дейност, а по този начин и до установяването на невярна (необоснована) фактическа обстановка, релевантна за отговорността на дееца, и като последица - в някои случаи - до неправилно приложение на закона в посочените аспекти. Тези пороци съгласно чл. 354, ал. 3 от НПК по принцип биха довели до връщане на делото за ново разглеждане на въззивния съд, но в обсъжданата хипотеза е предвидена възможност касационният съд да встъпи в правомощията на въззивната инстанция и сам да ги отстрани.

В конкретния случай в извършената от АС-Бургас процесуална (доказателствена) дейност не се откриват такива недостатъци и пороци, налагащи при разглеждането на делото по реда на чл. 354, ал. 5, изр. второ от НПК ВКС да встъпва в правомощията на въззивната инстанция и сам да събира и проверява доказателства и/или да извършва нова самостоятелна оценка на доказателствените

материали, респ. да преоценява установените факти от гледна точка приложението на материалния закон (в какъвто смисъл са претенциите в касационния протест и в касационната жалба). Т.е., настоящият съдебен състав не намира основание да упражнява въззивни правомощия в никой от посочените възможни аспекти – нито за събиране, проверка и оценка на доказателства и възприемане на различни фактически положения, нито за приложението на материалния закон - в случая в условията на чл.336 ал.1 т.2 НПК - вкл. и въз основа на възприета за пръв път от ВКС фактология. С оглед на това текущата касационна проверка се извършва по реда на редовното касационно производство с упражняване само на касационни правомощия, поради което ще се сведе единствено до обсъждането на заявените касационни основания.

III. Касационният протест и касационната жалба са допустими от формална гледна точка - подадени са от процесуално легитимирани страни; в законоустановения срок; срещу акт, подлежащ на касационна проверка съгласно чл. 346, т. 1 от НПК. В протеста са заявени касационните основания по т. 1 и т. 2 на чл. 348, ал. 1 от НПК, а в жалбата единствено касационното основание по чл. 348 ал.1 т.1 от НПК.

IV. Поначало на приоритетно разглеждане подлежи оплакването за допуснати процесуални нарушения, тъй като правилното и точно приложение на материалния закон може да се обсъжда само при законосъобразно, в процесуален аспект, установена фактология на инкриминираното деяние.

1. Заявеното в протеста възражение за допуснато съществено нарушение на процесуалните правила на чл. 14 и чл.107 от НПК се явява напълно декларативно и неконкретизирано и се свежда единствено до общи твърдения. Принципно е разбирането, че касационната проверка се ограничава до конкретно заявените нарушения (пороци), посочена в протеста или в жалбата, поради което касационният съд не извършва всеобхватен служебен преглед на обжалвания съдебен акт, а съгласно чл. 347, ал. 1 от НПК се произнася единствено по наведените оплаквания, които трябва да са ясни и недвусмислено уточнени по съдържание. На л. 2 от протеста прокурорът се е задоволил единствено да посочи, че Апелативен съд - Бургас не е изпълнил процесуалното си задължение по чл.14 от НПК за обективен и всестранен анализ на доказателствата по делото, както и че относимите към предмета на доказване факти не са били обсъдени в тяхната съвкупност, а изолирано и фрагментарно. Но тези общи и декларативни твърдения не съставляват годно основание за касационна проверка, защото не са надлежно уточнени и мотивирани съгласно изискванията на чл. 351, ал. 1 от НПК. За да може да изпълни процесуалната си функция, протестът следва да е аргументиран в достатъчна степен - да конкретизира в какво точно се изразяват така претендираните процесуални нарушения на чл.14 и чл.107 НПК и в частност кои доказателства/доказателствени средства не са изследвани обективно, всестранно и пълно; кои доказателствени материали са останали необсъдени, респ. кои са били пропуснати при доказателствения анализ. И след като самият касатор не е уточнил в какво точно се състои недоволството му от съдебния акт от гледна точка на твърдяните за допуснати съществени процесуални нарушения по чл.14 и чл.107 от НПК и не е изтъкнал конкретни доводи, които да обосновават претенцията му в тази насока, ВКС няма правомощия по свой почин и по собствено усмотрение да замести тази непълнота на сезирация документ. Изключения от това правило са процесуално допустими само в интерес на правосъдието, когато се касае до невъзведени особено съществени нарушения, които накърняват базисни, конституционно защитени човешки права, каквито нарушения в разглеждания случай не се констатират. С оглед на това и предвид трайно възприетото в

доктрината и съдебната практика положение, че касационната проверка не може да надхвърля рамките на изложените доводи в сезирация документ, в случая ВКС обективно е лишен от възможността да изпълни задължението си по чл. 354, ал. 4 във връзка с чл. 339, ал. 1 и 2 от НПК и да даде мотивиран отговор на залегналото в протеста възражение за допуснати нарушения на процесуалните правила на чл.14 и чл.107 от НПК.

По идентични съображения извън обхвата на настоящата касационна проверка следва да останат и възраженията в касационния протест, че в множество части от мотивите (на решението) въззивният съд „първоначално заема една позиция, а след това изненадващо и без обяснение защо прави това, изразява диаметрално противоположно становище“ и че „възприемайки едновременно два различни и диаметрално противоположни подхода при изготвяне на мотивите, съдът е изпаднал в противоречие“. По същество тези възражения сочат на противоречие в мотивите на въззивния съдебен акт, но тъй като са общо формулирани, декларативни и неподкрепени с никакви конкретни доводи, не следва да бъдат поставяни за разглеждане.

2.Предвид изложеното по-горе контролът по заявеното в протеста касационно основание по чл. 348, ал. 1. т. 2 от НПК се свежда единствено до обсъждане на възражението за нарушение на процесуалния закон с отказа за кредитиране на ВДС от приложени СРС спрямо свидетелите К. и Ж..

Разгледано по същество, това възражение е неоснователно. Изложените в негова подкрепа аргументи, изведени от разпоредбата на чл.44 ал.2 НПК, не се споделят от ВКС, тъй като в случая не са налице предпоставките за приложението й. На първо място, тази разпоредба е относима само към наличен спор за подсъдност/компетентност, като в случая данните по делото не установяват възникнал такъв и конкретно спор за компетентност между Окръжна прокуратура-Варна и Специализирана прокуратура–София, доколкото самото неиздаване на постановление за приемане по компетентност от прокурор при СП-София не сочи априори на отричане и оспорване на компетентност и поради това не обосновава наличие на спор за подсъдност. На следващо място, визираната в протеста разпоредба на чл.44 ал.2 НПК се отнася и е приложима само за извършване на действия, нетърпящи отлагане, каквито, според настоящия състав, не са исканията за изготвяне на ВДС от прилагани СРС в повече от два екземпляра, последващото отделяне на тези допълнителни екземпляри и изпращането им за прилагане към съответното наказателно производство. С оглед на това законосъобразен е изводът на АС-Бургас, че след като се е десезирал от ръководството на досъдебното производство с постановление от 28.10.2014 г., изпращайки го по компетентност на друга прокуратура, първоначалният наблюдаващ прокурор от ОП - Варна не е имал вече правомощия по ръководство и контрол над досъдебното производство, част от които са и действията по чл.176 ал.2 НПК по отношение на ВДС от прилагани СРС спрямо Б. К. и В. Ж., и че на това основание тези ВДС не следва да бъдат кредитирани.

V.Изложените в протеста и в жалбата аргументи в подкрепа на заявеното в тях касационно основание по чл.348 ал.1 т.1 НПК позволяват общото им разглеждане и обсъждане, като бъдат отчетени съответните различия в аргументацията на застъпваните в тях тези относно съставомерността на поведението на всеки един от подсъдимите.

1.Несъстоятелни са доводите в протеста, че в приетата от АС-Бургас фактическа обстановка се съдържат признаците на виновно извършено от двамата подсъдими престъпление по чл.213а НК в предложената от прокурора с обвинителния акт правна квалификация, респективно че по отношение и на

двамата подсъдими са налице всички съставомерни елементи от обективна и субективна страна на престъплението, за което те са предадени на съд, включително и общност на умисъла между тях за извършване на инкриминираното престъпление, и че поради това оправдаването им по повдигнатото им обвинение се явява незаконосъобразно.

Настоящият състав на ВКС намира, че инкриминираната на подсъдимите М. и К. дейност (както във фактическите ѝ измерения съгласно даденото в обвинителния акт описание, така и в установената по делото фактология) е несъставомерна като престъпление изнудване по чл.213а НК, за каквото в протеста се претендира ангажиране на наказателната отговорност и на двамата, а в жалбата – само на подсъдимия М..

2.Основните и най-важните характеристики от правната същност на обвинителния акт е, че той е единственото средство за привличане към наказателна отговорност на лицата, извършили престъпление от общ характер, и за повдигане на обвинението пред съда, както и единственото средство, чрез което се дефинира окончателното обвинение. Затова абсолютно изискване към съдържанието му е да определя ясно и недвусмислено обвинение чрез посочване на обстоятелствата, обуславящи съставомерните признаци на деянието, и неговата правна квалификация, така че формулираното обвинение да не поражда каквито и да било съмнения относно действителната воля на прокурора за фактическата и правна рамка на повдигнатото обвинение. За да изпълни тези свои процесуални функции, обвинителният акт трябва да отговаря на горните условия, сред които, без съмнение, е и изискването в него да не съществуват вътрешни противоречия и в частност такива между обстоятелствената му част и диспозитива (заключителната му част) относно съставомерните признаци на инкриминираното деяние, както и относно правната му квалификация.

Тези принципни положения в пълна степен са били съобразени от АС-Бургас и това му е позволило да стигне до следните правилни изводи. Първо, че след като съдържанието на обвинителния акт, поставил началото на настоящото съдебно производство, е белязано от противоречия, несъответствия и неясноти в обвинителната теза, които са неотстраними от въззивната инстанция, тъй като съдът няма компетентност да ги преведе в съответствие, доколкото повдигането на обвинението е от изключителна компетентност на прокурора (решение № 95/12.08.2021 г. по н.д. № 180/21г. на I н.о. на ВКС), делото следва да бъде решено при съобразяване с въведената с обвинителния акт фактическа рамка на обвинението. И второ, че в случая въведените в обвинителния акт факти и начинът на формулиране на обвинителната теза разкриват обективна и субективна несъставомерност на инкриминираното по отношение и на двамата подсъдими обвинение и на практика не позволяват постановяване на осъдителна присъда спрямо тях по това обвинение.

Така, позовавайки се на първото отменително решение на ВКС, въззивният съд с основание е приел наличието на съществено противоречие между диспозитива на обвинителния акт и обстоятелствената му част относно начина на извършване на престъплението от двамата подсъдими от гледна точка на това дали са действали самостоятелно или в условията на съизвършителство. В тази връзка правилни са констатациите, че диспозитивът на обвинителния акт визира две самостоятелни деяния, осъществени от всеки един от двамата подсъдими, тъй като формулираното с него обвинение е, че всеки от подсъдимите е действал със собствена цел, като лично е заплашил св. М. и е поискал от него поемане на имуществено задължение - заплащане на сума от 10 000 лв. в собствена полза (за себе си), но че същевременно в обстоятелствената част не се съдържат факти за

лично отправена заплаха от подсъдимата К. към св. М. с конкретно бъдещо деяние, което да е насочено към увреждане на имущество или към друго противозаконно действие с тежки последици. Верен е и изводът, че в обстоятелствената част на обвинителния акт отсъстват твърдения за лична деятелност на подсъдимата К. с цел св. М. да бъде принуден да поеме имуществено задължение спрямо нея. В този смисъл правилно е отбелязано, че не се твърдят да са осъществявани срещи и разговори между тях, нито пък да са настъпили други някакви обстоятелства, при които подс. К. да е искала от св. М. противно на волята му заплащане на каквато и да е сума. Освен това не се твърди в обстоятелствената част, а и не се установява от доказателствата по делото подс. К. не само да е искала нещо от А. М., а и лично да го е заплашвала с каквото и да е действие, вкл. и с увреждане на имущество и друго противозаконно действие с цел да го принуди да ѝ заплаща ежемесечно сума от 10 000 лв. Следователно сред фактите на обвинението липсват такива, които да обосновават личното ѝ участие в самото изпълнение на твърдяното престъпление, а по този начин и участието ѝ в него в качеството на съизвършител.

В продължение на горните разсъждения се отчита и съществено вътрешно противоречие в самия диспозитив на обвинителния акт относно начина на извършване на престъплението в обсъждания аспект – дали индивидуално или в условията на съизвършителство. От една страна, както бе посочено, според диспозитива на обвинителния акт всеки от подсъдимите е обвинен да е осъществил инкриминираното престъпление в условията на индивидуално извършителство - обвинението срещу всеки от тях е за самостоятелна престъпна дейност спрямо св. М., като това ясно личи от използваното единствено число на глаголите, определящи изпълнителното деяние (заплашил, респ. заплашила) и съставомерната цел (да принуди). От друга страна, с диспозитива е формулирано обвинение и за квалифициращото обстоятелство „извършено от две лица“ – от К. К. и В. М.. Но извършването на престъпление от две или повече лица означава, че в самото му изпълнение са участвали най-малко две лица (чл.93 т.12 НК) и от обективна страна сочи на съизвършителство. В случая, макар съизвършителството да е инкриминирано само като квалифициращо обстоятелство, същото без съмнение определя цялостната престъпна дейност, вкл. и тази по основната квалификация като осъществена при съизвършителство.

В посочения ред на мисли вярна е и преценката на въззивния съд, че в несъответствие на повдигнатото с диспозитива на обвинителния акт обвинение изнудването да е извършено от две лица (подсъдимите М. и К.) за периода от 09.10.2014 г. до 16.11.2014 г., в обстоятелствената част отсъстват факти за общност на умисъла между двамата за извършването на конкретно деяние на датата 09.10.2014 г. На стр. 6 и 7 от обвинителния акт само декларативно е посочено, че подсъдимите са обсъждали съвместното си участие в дългосрочния план на К., като започнали да мислят по какъв начин да принудят М. да започне да плаща наем за двете заведения на тях. Но както правилно е констатирал въззивният съд, в обстоятелствената част на прокурорския акт отсъстват конкретни факти, сочещи, че след като са започнали да обмислят как да осъществят принуда спрямо М. двамата подсъдими са постигнали реално съгласие помежду си за преследване именно на инкриминираната в диспозитива обща цел - пострадалият да бъде заплашен с увреждане на имущество и друго противозаконно действие с цел да бъде принуден да поеме имуществено задължение като заплаща ежемесечно сумата в размер на 10 000 лв., за наличието на каквато (цел) настоява държавното обвинение и пред настоящата инстанция. Липсват и твърдения кога точно е постигнато такова съгласие и в частност то да е било постигнато към датата 09.10.2014 г. – преди провеждането на срещата между подс. М. и св. М.. В тази

връзка правилна е преценката на АС-Бургас, че в обвинителния акт отсъстват каквито и да са факти подс. К. да е знаела за проведената на 09.10.2014 г. среща между подс. М. и св. М., за предмета и целта на тази среща, както и за естеството на разговора, който е щял да протече на нея. В обвинителния акт отсъстват, а от доказателствената съвкупност по делото не са установени факти, които да сочат, че двамата подсъдими са имали предварителна съгласуваност, общност на волите си, за това на каква тема и в каква насока подс. М. ще проведе разговор със св.М. на проведената между тях среща на 09.10.2014 г. и в какъв смисъл ще бъдат отправените спрямо св. М. изявления.Т.е., липсват каквито и да било твърдения, както и установени факти К. да е знаела, че на въпросната среща подс. М. ще отправи съответните (по смисъл и насоченост) вербални изявления спрямо св. М. и ще поиска последният да му плаща сумата 10 000 лв. Последващото узнаване на тези обстоятелства от страна на подс. К., освен че е ирелевантно за отговорността ѝ, по напълно недопустим начин се извежда в протеста на базата на житейски предположения. Предположенията не са доказателствени средства и доказателства и въз основа на тях в наказателния процес не могат да се правят фактически изводи, още повече категорични и еднозначни. Следователно в обвинителния акт не са възведени факти, които да обосновават общност на умисъла между двамата подсъдими за извършване на инкриминираното престъпление в предявената в диспозитива на този акт правна квалификация.

Несъответствията и противоречията в обвинителната теза съвсем не се изчерпват с констатираните и обсъдените от въззивния съд, които бяха изложени дотук.

Несъответствия, непълноти и противоречия се наблюдават и във фактическото очертаване на съставомерните обстоятелства „на кого принадлежи, респ. от кой се стопанисва имуществото, спрямо което е насочено застрашаването с увреждане“ и „спрямо правната сфера на кой субект е насочеността на тежките последици от застрашаването с противозаконно действие“.

Така, по повод обстоятелството на кого принадлежи, респ. от кой се стопанисва имуществото, спрямо което е насочено застрашаването с увреждане, в диспозитива се твърди, че застрашеното с увреждане имущество е заведението /наименование/ и че то е стопанисвано от св. А. М., а на стр.3 и следващите от обвинителния акт е посочено, че въпросното заведение е било отдадено под наем на търговското дружество /наименование/ ООД., управлявано от св. М., и че по този начин се стопанисва от това дружество в качеството му на наемател. Следователно наемател (ползвател) на заплашеното от увреждане имущество не е самият А. М. като физическо лице, а управляваното от него /наименование/ ООД., като това обстоятелство е установено от данните по делото и по същото не се спори. Няма обаче никакво съмнение, че физическото лице М. и юридическото лице /наименование/ ООД. са два различни правни субекта, поради което не може да съществува идентичност в правата на всеки от тези субекти спрямо коментираното имущество.

При заплашването посредством застрашаване с друго противозаконно действие с тежки последици от значение за съставомерността на същото (заплашването) се явява обстоятелството в чия правна сфера противозаконното действие може да предизвика тежките последици. Относно това обстоятелство също се наблюдава противоречие между диспозитива и обстоятелствената част на обвинителния акт. В диспозитива е инкриминирано, че тежките последици – „създаването на пречки и преустановяване на търговската дейност на заведение /наименование/ – [населено място]“ – могат да настъпят за него (за А. М.), т.е. в неговата лична правна сфера. В противовес на това твърдение се явява обаче

изложената на стр.3 и следващите в обвинителния акт фактическа обстановка, съгласно която въпросното заведение не се стопанисва (ползва) лично от самия М., а по силата на договор за наем се стопанисва (ползва) от търговското дружество /наименование/ ООД., управлявано от св. М.. В този смисъл е и установеното от данните по делото, а именно - че търговската дейност на заведението /наименование/ – [населено място] се осъществява не от самия А. М. в качеството му на физическо лице, а от управляваното от него /наименование/ ООД., като и по това обстоятелство не се спори. Но след като физическото лице М. и юридическото лице /наименование/ ООД са два различни правни субекта, то напълно различна е и правната сфера на всеки един от тези субекти, поради което не може да съществува идентичност и в последиците за правната сфера на всеки от тях. При формулирането на така коментирания съставомерен признак се откроява и неяснота относно естеството на тежките последици от другото противозаконно действие. В случая като „друго противозаконно действие с тежки последици“ е инкриминирано „създаването на пречки и преустановяване на търговската дейност на заведение /наименование/ – [населено място]“. Лексикалният анализ на тази словесна конструкция сочи, че другото противозаконно действие се изчерпва само със „създаването на пречки“ (за търговската дейност на заведението), а тежките последици от противозаконното действие се обективират всъщност в „преустановяване на търговската дейност на заведение /наименование/ – [населено място]“. Единствените изложени в обвинителния акт конкретни факти и твърдения, които да обосновават съставомерното обстоятелство „тежки последици“ и да указват в какъв смисъл и в какъв аспект „преустановяване на търговската дейност на заведение /наименование/ – [населено място]“ се явява тежка последица за заплашвания А. М., са описаните на стр.30, а именно – че „в случая те са налице предвид причинените впоследствие щети и времето през което заведението принудително не е осъществявало търговска дейност, като по този начин пострадалият е бил лишен от получаване на доходи“. Но в случая твърдението за „причинените впоследствие щети“ освен, че е твърде общо, неконкретизирано и неуказващо в какво точно се изразяват тези щети, по никакъв начин не сочи и защо преустановяването на търговската дейност на заведението се явява тежка последица за М.. А обосноваването на тежките последици с „времето през което заведението принудително не е осъществявало търговска дейност, като по този начин пострадалият е бил лишен от получаване на доходи“ сочи единствено на твърдение за пропускане на икономически ползи. Известно е обаче, че за наказателното право значение имат само реално претърпените вреди, а не и пропуснатите ползи, затова последните са несъставомерни (решение № 314 от 10.06.2009 г. по н. д. № 323/2009 г., първо н.о. на ВКС). В този смисъл е трайно възприетото от съдебната практика разбиране, че в наказателното право не се търси и ангажира отговорност за пропуснати ползи, а само за реално причинени вреди (така е прието в мотивите на раздел I, т.3 от ППВС 7/23.12.1976 г., в решение № 303 от 08.07.2009 г. по н. д. № 261/2009 г., второ н. о. на ВКС; в решение № 473 от 23.11.2009 г. по н. д. № 519/2009 г., , второ н. о. на ВКС; в решение № 162 от 14.04.2011 г. по н. д. № 42/2011 г., , първо н. о. на ВКС). По тези съображения предявеното обвинение за застрашаване с противозаконно действие с тежки последици (като форма на заплашване) във вид на пропуснати ползи се явява изначално несъставомерно. А това, на свой ред, определя като напълно безпредметно обсъждането на инкриминираните и установени по делото действия на подсъдимите по създаването на пречки и преустановяването на търговската дейност на заведението „Ред хот пица“ и в частност насочените такива към спирането на електрическото захранване на това заведение.

По-нататък касационната инстанция отчита несъответствие между диспозитива и обстоятелствената част на обвинителния акт, както и неяснота в самата обстоятелствена част относно обстоятелството спрямо кое точно имущество е отправена заплахата с вредителство (разрушаване). В диспозитива е посочено, че заплахата с увреждане е насочена към разрушаване на стопанисваното от А. М. заведение /наименование/. В обстоятелствената част на обвинителния акт липсва обаче кореспондиращо еднозначно твърдение в тази насока, тъй като начинът на описание на обстоятелството към кое точно имущество е била насочена заплахата сочи на неяснота по този въпрос. Относимите към това обстоятелство факти на практика се свеждат до изнесените такива, касаещи срещата на М. и М. на 09.10.2014 г. и проведения тогава между тях разговор с възпроизвеждането на конкретни техни изявления. Така, от съдържанието на стр.12 от обвинителния акт, където са описани тези факти, е видно, че М. неколкократно говори за плащане на наем за двете заведения – „сега ли ще започнеш да ми плащаш наема за двете заведения?“, „значи ти стоиш в моите заведения и отказваш да плащаш наема“, след това говори за заведение в единствено число – „ще направя всичко възможно това заведение да не работи“, после внезапно пренасочва разговора към терасата – „освен това терасата ти е на моя земя“, като в края изрича и думите „още утре ще дойда и ще ти разруша заведението“. Но от изложените в обвинителния акт факти относно начина на провеждане и протичане на разговора и относно неговото съдържание изобщо не става ясно кое точно от двете заведения визира подсъдимият М., когато изрича думите „ще дойда и ще ти разруша заведението“. В това изявление М. не назовава изрично кое точно заведение има предвид. Липсата на конкретизация в съдържанието на неговите думи, съпоставена с хаотичните по съдържание и с различна насока предходни негови словесни изблици не позволява да се направи недвусмислено и еднозначно заключение кое точно заведение е визирал в инкриминираното изречение „ще дойда и ще ти разруша заведението“. Насочеността на описаните в обвинителния акт последващи действия на подсъдимите спрямо пицарията „Ред хот пица“, именно защото са последващи във времето след разговора и защото по никакъв начин (чрез никакви факти) не са обвързани с коментираното общо и неопределено изявление на М., не може да бъде определяща за насочеността на тези негови думи тъкмо към въпросното заведение. При това изложение на фактите извод кое точно заведение е визирал може да почива единствено на предположения и догадки, което е недопустимо.

От обективна страна при изнудването по чл.213а ал.1 НК е необходимо деецът да доведе до знанието на пострадалия какво поведение иска последният да осъществи, като престъплението е довършено с довършване на дейността, в която се изразява заплашването, и с предявяване на исканото от пострадалия поведение. В случая инкриминираната форма на исканото поведение на пострадалия е последният да поеме имуществено задължение. За фактическото очертаване и определяне на този обективен признак, с оглед характеристиката му и предвид повдигнатото обвинение изнудването да е извършено в съизвършителство, е необходимо да се посочи към кого (към кой правен субект) трябва да бъде изпълнено имущественото задължение, чието поемане се иска; какъв е неговият размер, респ. стойност (паричен еквивалент); и във връзка с какво (за какво) се отнася това задължение. Когато се претендира престъплението да е извършено в съизвършителство, както е в случая, всички тези обстоятелства са от съществено значение за установяването на общия умисъл за извършването на едно и също престъпление и на цялостната представа на съизвършителите за всички признаци от състава на престъплението. В този именно смисъл са и мотивите на двете предходни отменителни решения на ВКС. Затова при предявената с диспозитива на

обвинителния акт правна рамка на обвинението непосочването на субекта, в чиято полза се иска да бъде поето задължението („кредитора“), основанийто за това задължение (за какво се отнася същото) и размера му би било, най-малкото, пречка за определяне и преценяване общността на умисъла на съизвършителите спрямо изискваното (исканото) от пострадалия поведение, а по този начин и пречка за очертаване на признак от обективната страна на престъплението по чл. 213а от НК, касаещ изпълнителното деяние. Изхождайки от тези принципни положения, настоящият състав на ВКС в съответствие с изложеното в двете предходни отменителни решения намира, че във фактическите рамки на обвинението, очертани в обстоятелствената част на обвинителния акт, липсва яснота и еднозначност по отношение на обстоятелства, които са значими за индивидуализацията на имущественото задължение, поемането на което се е искало от св. М.. Така, на първо място, не съществува ясно заявена позиция относно ползването на кой точно обект е поискано да се поеме имуществено задължение – дали за двете заведения, за които св. М. е заплащал наем на дружеството на св. П.; дали само за едното от тях; или за терасата пред заведението /наименование/, за която към онзи момент не е плащал наем на никого. Изложените на стр.12 в обвинителния акт факти относно проведената среща между М. и М. сочат, че подсъдимият М. е започнал разговора по темата с въпроса „сега ли ще започнеш да ми плащаш наема за двете заведения?“. В хода на разговора последвал нов въпрос на М. към М. „Значи ти стоиш в моите заведения и отказваш да плащаш наема?“, след което се стигнало и до изявлението, което, съгласно обвинителната теза, определя искането за поемане на имущественото задължение: „...Ще направя всичко възможно това заведение да не работи, ако не ми плащаш наемите!!! Освен това терасата ти е на моя земя и искам да ми плащаш 5000 лв. Не! 10000 лв. ще ми плащаш“. От всички тези инкриминирани изявления на В. М. не става съвсем ясно за кой, респ. за кои точно обекти е претенцията му за заплащане на сумата 10 000 лв. – дали за двата обекта, споменати два пъти в изявленията му; дали само за едното заведение – споменато веднъж в изявлението му; или за терасата пред едното заведение – последно спомената, върху която е акцентирано в това негово изявление. Съществуващата неяснота относно този факт се задълбочава и от обстоятелството, че на други места в обвинителния акт се твърди, че наемът за двете заведения е възлизал общо на 5000 лв. (стр.8, стр.11), докато имущественото задължение, чието поемане е искано от пострадалия, е в размер на различна от тази сума, а именно - 10000 лв. На второ място, при съпоставянето на диспозитива и обстоятелствената част на обвинителния акт проличава неяснота в обвинителната теза и относно размера на имущественото задължение, поемането на което се е искало от св. М.. Съгласно формулировката в диспозитива на обвинителния акт обвинението за индивидуална престъпна дейност на подсъдимите се свежда до отправяне от страна на всеки един от тях на самостоятелно искане спрямо св. М. да поеме имуществено задължение към съответния подсъдим за ежемесечно заплащане на сумата в размер на 10000 лв., което, след елементарно аритметично изчисление, показва, че на практика общият инкриминиран (в диспозитива) размер на имуществените задължения, чието поемане се е искало от А. М., възлиза на 20000 лв. Но в обстоятелствената част на обвинителния акт като размер на това имуществено задължение е въведена и посочена сумата 10000 лв. На трето място, липсва яснота и относно периодичността на плащането по имущественото задължение, чието поемане е искано от св. М.. В диспозитива е посочено, че тази периодичност е ежемесечна, докато в обстоятелствената част никъде не се твърди, че искането за поемане на това имуществено задължение се отнася за периодични ежемесечни плащания. Цитираните в обстоятелствената част на обвинителния акт

изявления на подсъдимия М., послужили за фактическото обосноваване на това обстоятелство, визират плащането на наем, респ. наеми, без да се уточнява дали се касае за еднократно плащане или за периодично ежемесечно плащане на тези наеми. При това положение, след като изрично не се сочи, че искането е пострадалият да поеме имуществено задължение във формата на периодични ежемесечни плащания, недопустимо е това обстоятелство да се извлича по подразбиране или да се презумира (доколкото периодичността на плащането може да е най-различна – например на 3 месеца, на 6 месеца, на 1 година). На четвърто място, липсва и яснота относно лицето, към което е поискано св. М. да поеме имуществено задължение – дали общо към двамата подсъдими, дали само към подсъдимия М. или само към подсъдимата К.. В диспозитива на обвинителния акт е посочено, че поемането на имущественото задължение, което е искано от М., е било спрямо всеки един от подсъдимите – М. да заплаща на всеки от тях поотделно. Но същевременно за фактическото обосноваване на това обстоятелство в обстоятелствената част на обвинителния акт е описано адресираното към св. М. изявление на М. „10000 лв. ще ми плащаш“ (стр. 12 от обвинителния акт), което сочи, че заплащането на 10000 лв. е поискано да бъде в полза само на подсъдимия М.. В обобщение така изложеното мотивира извод за липсата на ясна, категорична и непротиворечива фактическа обосновка на съществен обективен признак от състава на инкриминираното на подсъдимите престъпление по чл. 213а от НК, а именно – поемането на имуществено задължение като форма на исканото от пострадалия поведение.

3. Несъстоятелни са оплакванията на държавното и частното обвинение относно материалноправната законосъобразност на изводите на въззивния съд, че описаните в обвинителния акт действия след датата 09.10.2014 г. не обосновават наличието на квалифициран състав на изнудване по смисъла на чл.213а, ал.3, т.2 вр. ал.2, т.3, предл.2 и 3, вр. ал.1 от НК. Противно на твърденията в протеста и в жалбата, ВКС намира, че решаващите изводи на апелативния съд за отсъствието на горните квалифициращи признаци не противоречат на материалния наказателен закон.

За да бъде съставомерно изнудването по чл.213а ал.2 т.3 НК, е необходимо визираните в тази разпоредба форми на въздействие върху чуждото имущество да са част от упражнената спрямо пострадалия принуда, като чрез тях деецът се стреми допълнително (извън това, което е достатъчно за принудата по основния състав) да мотивира изнудваното лице да предприеме исканото поведение. В тези хипотези се касае за средство на съпътстващо мотивиране на изнудваното лице. Това следва от самата словесна формулировка на коментираното квалифициращо обстоятелство - изнудването да е придружено с отнемане, унищожаване или повреждане на имущество, което означава в хода на осъществяване на изнудването по основания състав на ал.1 на 213а НК същото да е съпътствано от посочените форми на въздействие върху имуществото. Т.е., тези форми на въздействие са част от осъществяваната принуда, резултат са на едно общо взето решение за тяхното извършване и са подчинени на една и съща цел - чрез тях деецът се стреми да мотивира изнудваното лице да предприеме исканото от него поведение. Затова допълнителното въздействие в посочените форми трябва да се осъществява едновременно със заплащането или с предявяването на пострадалия какво поведение се изисква от него и във функционално отношение да е свързано и обвързано с отправеното вече заплащане, като по недвусмислен начин да посочва, че то е част от упражнената вече чрез заплащането принуда и продължение на това заплащане, респ. принуда.

Изводът, че отнемането, унищожаването и повреждането на имуществото трябва да се осъществят едновременно със заплашването, но не и след довършване на изпълнителното деяние по основания състав, следва от лексикалното значение на използваната за очертаването на този признак дума „придружен“, което означава „вървящ с някого, с нещо“. Т.е., това допълнително въздействие не трябва да е последващо във времето след отправянето на заплахата, а да се случва едновременно с нея – да е част от принудата – и също да е насочено към преследването на особената цел – да се принуди пострадалият да извърши исканото поведение. Следователно за да бъде тази допълнителна форма на въздействие елемент от състава на чл.213а НК, не трябва да е разкъсана нито времевата връзка, нито функционалната връзка между нея и заплашването.

Това положение не се променя и когато с изнудването по чл. 213а НК са причинени значителни имуществени вреди (съставомерни по чл.213а ал.3 т.2 НК). Тъй като тези вреди трябва да са пряко следствие от изпълнителното деяние (когато то се изразява и във въздействие върху чуждото имущество, най-често под формата на унищожаване или повреждане - в този смисъл проф. Ал.С., Наказателно право, Особена част, Престъпления против собствеността, Сиела Норма АД, 2018 г., стр. 232), логично следва, че разрешението на коментирания въпрос и при това квалифициращо обстоятелство ще е същото като при изнудването, придружено с унищожаване или повреждане на имущество. И в този случай началото на причинния процес, довел до настъпването на значителните имуществени вреди, съвпада с момента на осъществяване на самото деяние – унищожаването или повреждането, респ. го съпътства. А това показва, че и при това квалифициращо обстоятелство не трябва да е разкъсана времевата и функционалната връзка между заплашването и въздействието, довело до причиняване на вредите.

Но това съвсем не означава, че изнудването по чл.213а НК може да бъде осъществявано само с еднократен, ограничен във времето, акт. Напротив, горното не изключва възможността в тези квалифицирани случаи на изнудване изпълнителното деяние да представлява една продължена и фактически усложнена дейност, осъществяваща се в даден период от време, през който в резултат на едно и също общо решение и в преследването на единна цел са предприети и заплашването, и допълнителното въздействие върху имуществото, довело до причиняване на значителни имуществени вреди. Но в тези случаи деецът трябва ясно да показва и демонстрира (било то чрез изявления или чрез други действия), че оказваното допълнително въздействие не е проявление на ново, отделно и самостоятелно негово решение, а е проявна форма на вече осъществяваното заплашване и че чрез него се обективира именно това започнало заплашване.

В случая в обвинителния акт не се твърди действията по повреждане и унищожаване на имущество, довели до причиняване на значителни имуществени вреди, да са предприети от подсъдимите едновременно с действията по застрашаване с увреждане на имущество и по отправяне на искането за заплащане на паричната сума, както и в изпълнение на едно общо взето решение в тази насока и в преследване на една обща цел – да принудят св. М. да извърши исканото поведение. В тази връзка, на първо място, не се твърдят и не са описани никакви срещи, разговори или други форми на контакти между подсъдимите и св. М., случили се след датата 09.10.2014 г., при които подсъдимите ясно и недвусмислено да са демонстрирали пред св.М., че поддържат заявеното му от М. при срещата им на 09.10.2104 г., че продължават да стоят зад това негово изявление и че предприетите от тях след 09.10.2104 г. действия са във връзка и в изпълнение именно на казаното от него на тази среща. Т.е., не се сочи след тази дата М. да е

заплашван от подсъдимите и същевременно от него да е изисквано поведение, свързано със заплащане на парични суми в тяхна полза. На следващо място, в обвинителния акт не се твърди действията на М. от 09.10.2014 г., вкл. и при срещата му с М., както и последващите му съвместни действия с подсъдимата К., насочени към заведението /наименование/, да са в изпълнение на едно общо взето решение в тази насока. Дори напротив, изложените в обвинителния акт фактически твърдения сочат, че описаните действия на М. при срещата му с М., както и последващите негови и на К. действия са плод на взети от тях отделни, различни решения; че те са взети по различно време; както и че тези решения са с различна мотивация и в преследването на различна цел. В този смисъл на стр.13 в обвинителния акт в описанието на фактите, следващи проведената на 09.10.2014 г. среща между М. и М., изрично е посочено, че след тази среща М. е „взел решение двамата с обв. К. да обективират отправената от него закана, като реално осъществят действия, които да нанесат максимални щети на заведението /наименование/ както и да възпрепятстват търговската му дейност“; че „малко по-късно, същият ден – 09.10.2014 г., двамата обвиняеми се срещнали и договорили последващото си съвместно сътрудничество“; и че тогава „след като двамата обвиняеми постигнали съгласие, че трябва незабавно да действат, за да покажат на св. М., че заканата ще бъде действително реализирана, решили да започнат с премахването на изградената пред заведението /наименование/ тераса“. Тези факти отчетливо обосновават вземането на отделни, различни решения от подсъдимите и сочат, че мотивът за последващите им действия и преследваната от тях цел е да се обективира отправената от М. закана и да покажат на св. М., че заканата ще бъде действително реализирана, а не да принудят М. да поеме имуществено задължение към тях, което именно би било съставомерна цел по чл.213а НК. С оглед на изложеното дотук правилен е крайният извод на въззивния съд, че доколкото описаните в обвинителния акт действия на подсъдимите, осъществени след 09.10.2014 г., от една страна, не съвпадат времево и не са функционално свързани с изреченото от М. при срещата му с М. на 09.10.2014 г., и, от друга, не установяват и не съдържат отправяни от тях заплахи и искания за заплащане на суми от св. М., същите не обосновават наличието на квалифициращите признаци на изнудване по чл.213а, ал.2, т.3, предл.2 и 3, вр. ал.1 от НК.

3.В заключение, съобразявайки зададените фактически рамки на обвинението и отчитайки всички описани по-горе противоречия, несъответствия и неясноти в прокурорския акт при формулирането на обвинителната теза, ВКС намира, че този процесуален документ изначално не е годно средство за привличането на подсъдимите към наказателна отговорност по претендираната правна квалификация, а с оглед на това и за осъждането им по повдигнатото им с него обвинение за изнудване по чл.213а НК.

4.Доколкото описаните по-горе пороци и недостатъци в съдържанието на обвинителния инструмент касаят инкриминираното поведение и на двамата подсъдими, те се явяват непреодолима процесуална пречка и за осъждането на всеки един от подсъдимите за индивидуална негова престъпна дейност с насоченост спрямо св. А. М. и/или спрямо процесното заведение

/наименование/ в очертаните фактически рамки на обвинението и в предлаганите в протеста и в жалбата правни квалификации.

Освен по така посочената причина, отказът на въззивния съд да осъди подс. К. за индивидуално извършено от нея изнудване е законосъобразен и на следното основание. Както беше вече коментирано по-горе, в обстоятелствената част на обвинителния акт не се твърди, а и не се установява от доказателствата по делото подс. К. да е искала нещо от А. М. или да го е заплашвала с каквото и да е действие

- с увреждане на имущество и/или с друго противозаконно действие - с цел да го принуди да ѝ заплаща ежемесечно сума от 10000 лв. Затова при отсъствието на конкретни възведени факти, които да обосновават обвинението за лично отправена от подс. К. към св. М. заплаха, за да бъде принуден същият да поеме парично задължение в размер на 10000 лв., които той да ѝ заплаща, въззивният съд с основание е утвърдил като правилен извода на първоинстанционния съд за обективна и субективна несъставомерност на предявеното на подс. К. обвинение за лично извършителство на престъпление по чл.213а НК. Така, при липсата на инкриминирани факти, както и на доказателства, които да подкрепят повдигнатото с диспозитива на прокурорския акт обвинение на подс. К., и след като в диспозитива на обвинителния акт не се съдържа друго обвинение, освен че подсъдимата К. е целяла да принуди св. М. да плаща на нея сумата 10 000 лв., респ. след като на подсъдимата не е предявено друго обвинение в рамките на квалификацията по чл.213а НК, то постановената спрямо нея оправдателна присъда по обвинението за престъпление по чл.213а НК правилно е била потвърдена.

В протеста напълно неоснователно се отправя упрек към въззивния съд, че след като не е приел участие на подс. К. в самото изпълнително деяние на престъплението по чл.213а НК, то предвид описаните в обвинителния акт и приети за установени факти е следвало да обсъди дали подс. К. не е участвала в извършване на процесното деяние като помагач. Правната същност на помагачеството като форма на съучастие предполага, че то или предшества, или съпътства изпълнителното деяние на извършителя, защото само до момента на завършване на изпълнителното деяние помагачът може да допринесе за осъществяването на престъплението. Но доколкото според фактите по обвинителния акт всички инкриминирани действия на подс. К., насочени по някакъв начин към имуществото на управляваното от св. М. търговско дружество, са извършени след датата 09.10.2014 г., когато подс. М. е отправил инкриминираната вербална заплаха спрямо М., то очевидно тези действия на К. са последващи, а не предшестващи или съпътстващи твърдяното изпълнително деяние. Затова същите категорично не могат да бъдат квалифицирани като проява на помагачество, поради което неосъждането ѝ за тази форма на съучастие в инкриминираното престъпление по чл. 213а НК не е довело до нарушение на материалния закон от страна на АС-Бургас.

Неоснователно е и оплакването в жалбата на частния обвинител, че при възприетата в атакуваното решение фактическа обстановка относно извършеното от подсъдимата К. въззивният съд е направил неправилен правен извод за цялостна несъставомерност на нейната дейност, след като не е изследвал възможността приетите факти да бъдат подведени под друга правна квалификация, различна от изнудване. Това оплакване е обосновано с доводи, че установените конкретни действия на К. са в пряка причинна връзка с настъпилите значителни имуществени вреди, изразяващи се в стойността на бракуваните стоки на търговския обект вследствие на спряното електрическо захранване; екарисаж; първо демонтаж и впоследствие разрушаване на конструкцията пред заведението, констатирани по размер чрез съответни експертизи, както и че от субективна страна тези нейни действия са били извършени със съзнанието, че унищожава или поврежда чуждо имущество противно на закона. Във връзка с това оплакване се претендира, че вредоносните действия на подс. К. изцяло покриват признаците на състава на престъплението по чл. 216 ал. 5 т. 2 вр. ал. 1 от НК или, в случай на констатация поради някаква причина, че част от вредите трябва да бъдат изключени и това променя заключението за „значителността“ на вредите, на престъплението по чл. 216 ал. 1 от НК. Така заявените оплаквания и претенции насочват касационния съд

на извод, че в жалбата очевидно се настоява за квалификация на инкриминираното поведение на подсъдимата К. като противозаконно унищожаване и повреждане на чужди вещи. В действителност в жалбата не се уточнява за кои вещи (движими или недвижими) се претендира да са обект на престъпно унищожаване и за кои - на престъпно повреждане. В самия обвинителен акт също липсва конкретика и яснота относно тези обстоятелства, доколкото не е изрично посочено по отношение на кои вещи упражненото въздействие е довело като последици само до повреждане и по отношение на кои това въздействие е довело до пълно унищожаване. Затова при очертаните в обвинителния акт факти относно посочените обстоятелства могат да се правят само предположения и догадки в тази насока.

В този смисъл единствено на базата на предположение може да се приеме, че във формата на унищожаване са настъпили престъпни последици относно намираща се в заведението продукция, която е била бракувана поради невъзстановяване на ел. захранването в заведението (стр.27 от обвинителния акт). От описанието на фактите в обвинителния акт не може обаче да се добие повече, по-подробна и конкретна информация относно тази продукция и в частност за какъв вид продукция става въпрос и за какво количество. Следователно по отношение на този предполагаем (защото не е изрично и недвусмислено определен като такъв в жалбата и в искането на частното обвинение) обект на престъпното посегателство „увреждане“ липсва каквато и да е фактическа яснота, поради което същият без съмнение не е индивидуализиран в необходимата степен, за да може по отношение на посегателството спрямо този обект да бъде ангажирана наказателна отговорност. Освен това се претендира, че тази имуществена щета – бракуваната продукция – е настъпила поради невъзстановяване на ел.захранването, което предполага бездействие, докато в обвинителния акт на подс. К. въобще не са инкриминирани факти, обосноваващи нейно бездействие в тази насока, а само факти за нейни действия, насочени към прекъсването на ел. захранването. По повод претенцията за осъществено от К. увреждащо въздействие спрямо същия този обект (бракуваната продукция) в обвинителния акт не се съдържат никакви конкретни факти, обосноваващи субективната съставомерност на нейните действия, а именно - факти за знанието/съзнанието на подсъдимата К., че в заведението се съхранява такава продукция, при това в непосочен и неустановен вид и количество. Липсват и конкретни факти, обосноваващи и установяващи знанието на К. и за причинно-следствената връзка между инкриминираните действия по прекъсване на електрическото захранване на заведението и бракуването на продукцията, а именно – тя да е знаела, че поради предприетите действия по преустановяване на ел. захранването ще се стигне до бракуване на продукцията.

Инкриминираните в обвинителния акт факти относно демонтажа на поликарбоните платна на слънцезащитната конструкция пред заведението (на стр. 14, 15, 27) не обосновават нито повреждане, нито унищожаване на тази конструкция, доколкото не се твърди да е предизвикано такова изменение в субстанцията и структурата на тази вещь, която да я прави или временно/частично негодна за използване, или пък напълно и окончателно негодна за използване. По тази причина твърденият демонтаж на поликарбоните платна на слънцезащитната конструкция пред заведението сам по себе си не представлява последица, която да може да бъде квалифицирана било като повреждане, било като унищожаване на вещь по смисъла на чл.216 НК.

В жалбата на частния обвинител претенция за съставомерно незаконно вредителско посегателство е отправена и относно разрушаването на конструкцията пред заведението /наименование/. В тази връзка, на първо място, следва да се

отчете различния, нееднозначен подход при описанието на тази дейност в обвинителния акт. От една страна, многократно се твърди, че тя е насочена към събаряне на терасата (стр.23,24,25,27), респ. разрушаване на терасата (стр.26), а от друга, също така многократно тя е описана като въздействие спрямо изградената пред заведението слънцезащитна конструкция от поликарбонери платна (стр.26), респ. като разрушаване на тази конструкция (стр.28). Този различен начин на описание създава неяснота относно обстоятелството коя точно вещ е обект на посегателството, доколкото от използваните лексикални средства не става съвсем ясно какво точно в случая се визира с думата „тераса“, за да може с необходимата категоричност да се прецени дали употребените в обвинителния акт различни термини за обозначаване на засегнатия обект имат еднакъв смисъл и дали чрез тях се очертава (определя) една и съща вещ. На следващо място, в обстоятелствената част на обвинителния акт на практика е описано само извършването на действия със заявената насоченост спрямо обекта (тераса или конструкция), като липсва излагане на конкретни факти относно реално настъпилите последици (резултата) от така твърдяното посегателство срещу този обект. В частност не става ясно в какво точно се изразяват последиците от предприетите действия по събарянето на въпросния обект (тераса или слънцезащитна конструкция пред заведението) и в каква степен той е бил засегнат от тези действия, респ. какъв в крайна сметка е твърденият престъпен вредоносен резултат от въпросните действия – дали е бил напълно и изцяло съборен/разрушен обекта (тераса или слънцезащитна конструкция) или е бил само частично засегнат и повреден, респ. в каква степен. Твърденията в обвинителния акт, че действията по събарянето били преустановени след намесата на пристигналите полицейски органи (стр.27) и че от действията по разрушаване на конструкцията са причинени имуществени щети (стр.28), също не дават никаква яснота по този въпрос, защото чрез тях се описват само незавършени/недовършени действия, а не конкретно настъпил вредоносен резултат. Затова при твърде оскъдните факти относно параметрите и естеството на нанесените поражения на обекта (терасата или изградената пред заведението конструкция) и в какво реално се изразяват те е невъзможно да бъде дадена точна правна характеристика на последните.

По изложените съображения ВКС счита, че обемът, естеството и информативното съдържание на описаните в обвинителния акт факти, обосноваващи квалифициращите признаци на предявеното на К. обвинение за изнудване по чл.213а НК - „придружено с унищожаване и повреждане на имущество“ и „причинени значителни имуществени вреди“, поради негодността им да очертаят с необходимата точност и яснота съставомерните признаци на престъплението по чл.216 НК не са давали основание на въззивния съд да я признае за виновна и осъди за това по-леко наказуемо престъпление в претендираните от частния обвинител квалификации.

Констатираните по-горе несъответствия, непълноти и противоречия във фактическото очертаване на съставомерните обстоятелства „на кого принадлежи, респ. от кой се стопанисва имуществото, спрямо което е насочено застрашаването с увреждане“ и „спрямо правната сфера на кой субект е насочеността на тежките последици от застрашаването с противозаконно действие“; несъставомерността на инкриминираното застрашаване с противозаконно действие с тежки последици (като форма на заплашване); неяснотата в обстоятелствената част на обвинителния акт относно съставомерното обстоятелство спрямо кое точно имущество е отправена заплахата с вредителство (разрушаване); и неяснотата и противоречието в обвинителния акт относно периодичността на плащането по имущественото задължение, чието поемане е искано от св. М., обуславят негодност на

обвинителния акт да обоснове осъждането на подсъдимия М. и за индивидуална негова престъпна дейност по чл.213а НК в която и да е от предложените в жалбата на частния обвинител алтернативи.

На следващо място, ВКС споделя решаващия извод на въззивната инстанция, че инкриминираните и установени по делото факти относно поведението на подсъдимия М. при срещата му със св. М. на 09.10.2014 г. не обосновават субективна съставомерност на това негово поведение като престъпление по чл.213а НК.

Приетите за установени в атакуваното решение фактически положения за срещата между подсъдимия М. и св. М. на 09.10.2014 г., поведението и емоционалното състояние на двамата по време на тази среща и съдържанието на проведения разговор, които почти напълно съответстват на изложените в обвинителния акт и на практика не се оспорват от страните и конкретно от частното обвинение, сочат следното:

Подс. М. и св. М. се поздравили и първоначално, предвид познанството си, започнали разговор по обикновени житейски теми. Не след дълго подс. М. попитал св. М.: „сега ли ще започнеш да ми плащаш наема за двете заведения?“. Св. М. спокойно му казал, че първо е нормално да го запознае с някакви документи, обосноваващи претенциите му. Подс. М. му отговорил: „Ти си бизнесмен, твоята работа е да работиш, не ти трябва да се занимаваш с документи. Моите адвокати ще се погрижат да си работиш безпроблемно“. Св. М. възразил, че няма как да започне да плаща наем без да му се представят никакви документи за собственост. В този момент подс. М. се изправил рязко и с повишен тон казал: „Значи, ти стоиш в моите заведения и отказваш да плащаш наема“. Св. М. също се изправил, но със спокоен тон обяснил, че желанието му е единствено да се запознае с документи, обосноваващи претенциите на подс. М. и при възможност да се организира среща с неговите адвокати. Отговорът на подс. М. бил: „Няма какво да те срещам с моите адвокати. Ще направя всичко възможно това заведение да не работи, ако не ми плащаш наемите. Освен това, терасата ти е на моя земя и искам да ми плащаш 5000 лева, не - 10000 лева ще ми плащаш“. През цялото време св. М. запазил спокойствие и няколко пъти казал на подс. М., че го е поканил на разговор, а не да му заповядва какво да прави. Обяснил също, че даже и да му представи документи за собственост на терасата, такъв наем от 10000 лв. е нереален и той ще откаже да я ползва. Спокойствието на св. М. и получените отговори раздразнили подс. М. и той изкрещял „още утре ще дойда и ще ти разруша заведението!“ Св. М. му отговорил „Добре, щом така смяташ, заповядай. Чакам те.“ След това М. си тръгнал. В този момент св. М. не приел сериозно казаното от подс. М. по отношение на заведението. По-скоро се притеснил за личната си неприкосновеност, като предполагал, че може да му се случи нещо в късните часове.

В така описаната фактическа обстановка на протеклите събития, макар те в цялост да са подчинени на една обща тема, която е била повод за срещата (претенцията на М. наемите за двете заведения да бъдат заплащани на него, респ. в негова и на подс. К. полза), условно се открояват два отделни момента (епизода), които дават насока за субективните измерения на поведението на подсъдимия М. и най-вече за конкретната му целенасоченост съобразно поведението на събеседника му, който в хода на разговора се е превърнал в негов опонент. Тук следва само да се вметне, че по фактическите измерения на поведението на двамата и на изявленията им не се спори и те не поставят никакви въпросителни относно обективната им същност. Така, първият условен епизод от разговора включва въпроса на М. „сега ли ще започнеш да ми плащаш наема за двете заведения?“; последвалите разменени между двамата реплики; възражението на М., че

желанието му е единствено да се запознае с документи, обосноваващи претенциите на подс. М. и при възможност да се организира среща с неговите адвокати; изявлението на М. „Няма какво да те срещам с моите адвокати. Ще направя всичко възможно това заведение да не работи, ако не ми плащаш наемите. Освен това, терасата ти е на моя земя и искам да ми плащаш 5000 лева, не - 10000 лева ще ми плащаш“; и отговора на М., че е поканен на разговор, а не да му заповядват какво да прави, както и че даже и да му представи документи за собственост на терасата, такъв наем от 10000 лв. е нереален и той ще откаже да я ползва. Дотук, в тези рамки, разговорът между двамата ясно и отчетливо се е ограничавал в темата за заплащането на наема на двете заведения, като в един момент темата на разговора е разширена с внезапно заявената от М. претенция М. да му плаща и за ползването на терасата. И именно по повод тези общи и разнопосочни наемни претенции е изявлението на М., че ще направи всичко възможно заведението да не работи. И макар в така изреченото той да не уточнява кое точно заведение визира, в това негово вербално изразяване ясно е обективизирано намерението му да стори казаното, ако М. не му плаща наемите. Следователно така отправеното в коментираното изявление предупреждение недвусмислено е обвързано с неплащането на наемите, като с отправянето на това предупреждение се изчерпва и преследваната от М. в тази първа част от разговора цел – чрез заканата, че ще предприеме действия по затварянето на заведението, да мотивира М. да се съгласи да му плаща наемите. Но тук същественият въпрос е, че от съдържанието на самия разговор и от хаотичните разнопосочни променящи се изявления на М. освен, че не става ясно за кой/кои точно от визираните в изявленията му обекти се отнася претенцията му за заплащане на 10 000 лв., не става и въобще ясно дали тази парична сума се иска като „наем“/“наеми“ или се иска като някаква друга престация, на друго основание. В настоящия казус яснотата и определеността на това обстоятелство е важна и необходима с оглед преценката дали поисканите 10 000 лв. са свързани с предходните думи на подс. М., че ще направи всичко възможно заведението да не работи, ако не му се плащат наемите. Но в случая липсват нужните яснота и конкретност в тази насока. Затова при липсата на такива и след като не е установено въпросните 10 000 лв. да са искани точно като „наеми“, и след като заканата, че ще направи всичко възможно заведението да не работи, е обвързана само и единствено от неплащането именно на наемите, то логически верен е изводът на въззивния съд, че тези думи на подс. М. смислово не са свързани с исканата сума от 10 000 лв. Освен това, както бе вече отбелязано, това изявление на М. изначално не е съставомерно като заплаха във формата на застрашаване с противозаконно действие с тежки последици, доколкото твърдяните последици от това действие (затварянето на заведението) могат да обосноват само пропуснати ползи, които обаче са несъставомерни и за които не може да се носи и ангажира наказателна отговорност.

Последвалият епизод от разговора между двамата се изчерпва с крясъка на М. „още утре ще дойда и ще ти разруша заведението!“ и отговора на М. „Добре, щом така смяташ, заповядай. Чакам те.“. В смислов и логически план тази част от разговора сочи на относителна самостоятелност спрямо очертаната първа част, доколкото при изричането на тези последни думи М. вече е воден от съвсем други мотиви и подбуди, различни от тези, мотивирали го да изрече първата закана - че ще направи всичко възможно заведението да не работи. И докато първата закана е била провокирана от упорството на М. да не се съгласи още на момента да му плаща наемите, то втората закана, с цялата си неопределеност относно кое заведение се отнася (доколкото по-горе в разговора са визирани заведения и наеми, като е използвано множествено число), е израз вече на раздражение и гняв от

страна на М., породени от спокойствието и от оказаната от М. неочаквана съпротива. Точно в този смисъл са и твърденията в обвинителния акт, обосноваващи мотивите на М. да изкрещи тези думи – че спокойствието на М. и оказаната от него неочаквана съпротива още повече изнервили М.. По време на срещата му с М. на 09.10.2014 г. нито вербално, нито чрез други ясни и недвусмислени действия М. е показвал, че обвързва тези свои думи с преди това отправеното от него по време на същата среща искане към М. да му плаща 10 000 лв. Т.е., когато по време на срещата е изрекъл коментираните думи, М. по никакъв начин не е обективирал и демонстрирал, че посредством тях цели, респ. е целял да принуди и мотивира М. да му плаща сумата 10 000 лв. С оглед на това не може да се приеме (и още повече категорично и еднозначно), че М. е изрекъл тези думи в преследването на съставомерната по чл. 213а НК особена цел. Освен това следва да се отчете, че в обвинителния акт не се твърди, а и от данните по делото не се установява предприетите на по-късен етап действия по демонтиране и нарушаване целостта на слънцезащитната конструкция на заведението „Ред хот пица“ и спирането на електрозахранването на това заведение, инициирани от подс. К., да са били извършени тъкмо в преследване на целта М. да бъде принуден да заплаща поисканата му от М. при срещата им на 09.10.2014 г. сума от 10000 лв. В този смисъл е и безспорно установеният по делото факт, че след срещата на 09.10.2014 г. М. повече никога не е заявявал, нито вербално, нито по друг начин претенция към М. същият да му заплаща посочената сума.

Заплашването по смисъла на чл.213а НК е такова застрашаване с бъдещо деяние, което е от естество да предизвика основателен страх у пострадалия, че то ще бъде осъществено. Затова, за да е налице този съставомерен признак на изнудването по посочения текст, е необходимо да се установи обективно наличие на възможност за възникване на основателен страх у пострадалия, а не дали е налице или не състояние на възникнал страх у него. С оглед на това, след като за съставомерността на деянието не е необходимо пострадалият да се е уплашил, то без значение се явява обстоятелството как и като какво е било възприето отправеното към него действие (изявление) на дееца. По тази причина констатацията на въззивния съд, че М. не е приел на сериозно думите на М. „още утре ще дойда и ще ти разруша заведението!“ и че от тях не се е почувствал застрашен с разрушаване на заведението, е ирелевантна за преценката дали е осъществена заплаха. Лексикалното и общоприетото в българския език значение на думите, съдържащи се в изречението „още утре ще дойда и ще ти разруша заведението!“, без съмнение са от такова естество, че да могат да предизвикат застрашеност у адресата от осъществяването им, респ. от осъществяване на визираното в тях бъдещо деяние. Което означава, че от обективна страна така изречените думи представляват заплашване по чл.213а НК.

Но преценявайки обстоятелствата относно начина на протичането на разговора, темата му, съдържанието му в цялост и в отделните моменти, поведението на събеседниците и психофизическото им и емоционалното им състояние в хода на разговора, касационната инстанция намира, че в словесната комуникация между двамата М. е използвал инкриминираните думи съвсем импулсивно и механично, а не съзнателно и с действителния смисъл на съдържанието, което имат. В контекста на целия разговор изкрещаната от него фраза има единствено емоционален заряд и изразява раздразнението и гнева му от спокойствието на М. и от оказаната от него съпротива, поради което в действителност използваните от него думи не целят чрез реална заплаха да се въздейства върху свободното протичане на волевите процеси у М. по такъв начин, че чрез предизвикването на страх от осъществяването на закана те да се променят

в исканата от дееца насока – в случая да го принудят да поеме имуществено задължение. С оглед на това оценката на изречените от М. спрямо М. думи в заключителната част на разговора им изключва съзнанието у казващия ги, че чрез тях застрашава с увреждане с бъдещо деяние имуществото, намиращо се под управление на събеседника му. Следователно те не обективират и не обосновават интелектуалния момент на умисъла. Естеството на тези думи, тяхната неопределеност относно имуществото, към което са насочени, както и мотивът за изричането им, който бе коментиран по-горе, изключват и волевия момент на умисъла, доколкото не се установява тези думи да са били отправени от М. с цел да бъдат възприети от събеседника му като заплаха за разрушаване на стопанисвано от последния заведение.

Така, макар и по различни от изложените в атакуваното решение съображения и въпреки изразеното несъгласие с преценката на въззивната инстанция, че изявлението на подс. М. при срещата му със св. М. на 09.10.2014 г. „още утре ще дойда и ще ти разруша заведението!“ не осъществява обективните признаци на заплаха по смисъла на чл.213а от НК, касационната инстанция намира за правилен и законосъобразен крайният решаващ извод на АС-Бургас за субективна несъставомерност на деянието на М., както поради отсъствието на умисъл, така и поради отсъствието на специалната цел - посредством изявленията си да е целял св. М. да бъде мотивиран да му заплаща сумата 10 000 лв.

Липсата на коментираните обективни и субективни признаци от състава на престъплението по чл.213а НК относно инкриминираното поведение на подсъдимия М. са препятствали възможността въззивната инстанция да го признае за виновен и да го осъди за извършена от него индивидуална престъпна дейност било по основния, било по всички или само по някои от предявените му квалифицирани състави на чл.213а НК, в каквата насока са заявените претенции в жалбата на частния обвинител. А това, от своя страна, мотивира извод, че постановената спрямо В. М. оправдателна присъда по повдигнатото му обвинение (за престъпление по чл.213а НК) правилно е била потвърдена от АС-Бургас.

Несъстоятелна е и алтернативно застъпената в жалбата на частния обвинител теза, че приетите от въззивния съд за установени факти по увреждане на чуждо имущество обосновават съставомерност на деянието на подсъдимия М. като индивидуална негова престъпна дейност по чл. 216 ал.1 или чл.216 ал.5 т.2 вр. ал.1 НК. Идентична позиция се поддържа и относно обвинението срещу подсъдимата К., като по-горе бяха изложени аргументи защо обемът, естеството и информативното съдържание на описаните в обвинителния акт факти, обосноваващи квалифициращите признаци на предявеното на К. обвинение за изнудване по чл.213а НК „придружено с унищожаване и повреждане на имущество“ и „причинени значителни имуществени вреди“, не са давали основание на въззивния съд да я осъди за по-леко наказуемо престъпление по чл.216 НК в предложените от частния обвинител квалификации. Доколкото възведените факти относно посочените квалифициращи признаци на изнудването по чл.213а НК касаят и двамата подсъдими, горните аргументи в пълна степен важат и за обвинението срещу подсъдимия М., поради което не е необходимо да бъдат повтаряни.

Изложените дотук съображения, мотивиращи извода за неоснователност на оплакването за нарушение на материалния закон при потвърждаването на оправдателната присъда по отношение и на двамата подсъдими, правят безпредметно отделното самостоятелно обсъждане на изтъкнатите в касационния протест доводи по точки III.1, 2, 5 и 6. Същите касаят обстоятелствата: дали подс. К. К. е извършвала всички действия по отношение на заведението /наименование/

със съзнанието, че е съсобственик; и че двамата подсъдими изначално били наясно, че нямат никакви законови права спрямо процесните заведения (1); наличните предходни неуредени взаимоотношения между двамата подсъдими (2); спирането на ел. захранването на заведението (5); моментът, в който подсъдимите К. и М. пристъпват към осъществяване на принудата в унисон със заплахата, отправена към св. М. - разрушаване на заведението, както и действията, които впоследствие са извършили спрямо заведението /наименование/ (6). В случая развитите в протеста оплаквания по повод тези обстоятелства се явяват ирелевантни за преценките относно приложението на материални закон.

В обобщение, като се солидаризира се с решаващите доводи на въззивния съд за обективна и субективна несъставомерност на действията на подсъдимите по повдигнатите им обвинения за извършени престъпления по чл.213а НК; като приема, че инкриминираната дейност на подс. М. не осъществява съставомерни признаци на индивидуално извършени от него престъпления по чл. 213а НК и/или по чл.216 НК в предложените от частното обвинение алтернативни квалификации; и като приема че и инкриминираната дейност на подс. К. също не осъществява съставомерни признаци на индивидуално извършено от нея престъпление по чл.216 НК в претендираните от частното обвинение алтернативни квалификации, ВКС намира, че не е допуснато заявеното с протеста и с жалбата нарушение на материалния закон и че подсъдимите правилно са били оправдани изцяло.

Неоснователно е и оплакването за неправилно отхвърляне на предявения от А. М. граждански иск срещу подсъдимия М. за претърпените от деянието неимуществени вреди. Както правилно е отбелязал въззивният съд, в случая претенцията за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди се основава единствено на извършен от подсъдимите и в частност от подсъдимия М. деликт, обективиран в деянието, чрез което е осъществено инкриминираното престъпление по чл.213а, ал.3, т.2 вр. ал.2, т.3, предл.2 и 3 и т.4, вр. ал.1 от НК. С оглед на това след като не се установява двамата подсъдими и конкретно М. да са осъществили от обективна и субективна страна посоченото престъпление, отсъствието на виновно извършено деяние (деликт) във фактическите рамки на предявеното обвинение, на които именно се основава и гражданската претенция, означава, че не е осъществен съставът на непозволено увреждане по чл. 45 вр. чл. 52 от ЗЗД. Затова, като е утвърдил извода на окръжния съд за неоснователност на предявения граждански иск за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди и като е потвърдил първоинстанционната присъда и в тази част, апелативният съд не е допуснал претендираното нарушение на закона при произнасянето по гражданския иск.

Доколкото настоящата касационна проверка се ограничи в рамките на редовния инстанционен касационен контрол на основанията по чл. 348, ал. 1 от НПК, не следва да бъдат обсъждани възраженията и исканията на страните, които по същество касаят и предполагат упражняване от ВКС на въззивни правомощия в хипотезата на чл. 354, ал. 5, изр. 2 от НПК.

Изложеното дотук мотивира върховната съдебна инстанция да приеме, че след като не се установяват заявените в протеста и в жалбата касационни основания, атакуваното въззивно решение следва да бъде оставено в сила.

Воден от горното и на основание чл. 354, ал. 1, т. 1 НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА въззивно решение № 81 от 26.07.2024 г. на Апелативен съд – Бургас, постановено по ВНОХД № 155/2023 г. по описа на същия съд.
Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: